

BÁNK
KÖZÖSSÉGI
MAGAZINJA

2020
DECEMBER

Egymás között

Egy kerek esztendő

2019 októbere – a helyhatósági választások – óta eltelt egy teljes év, így érdemes megállni egy kicsit és visszapillantani. Nem szeretném felsorolni mindazt, amit felépítettünk, megnyertünk, vagy éppen nem, ezek az információk a maguk hideg-rideg valóságában elérhetők a honlapunkon, valamint folyamatos tájékoztatást adunk ezen újságunk hasábjain is.

Sokkal inkább egy szubjektív számadással szeretnék szolgálni Önök felé, akik egy évvel ezelőtt a bizalmukat adták nekem.

Néha megkérdezik tőlem, hogy miért lettem polgármester. A válasz számomra mindig is tiszta és világos volt: féltettem azt a munkát, azokat az eredményeket, amiket a kollégáimmal és a bányiakkal együtt értünk el, amíg jegyzőként voltam tagja ennek a közösségnek. Hiszen kiépítettünk egy olyan értékrendet, ami szerint működött a bányi önkormányzat, egy fantasztikusan jó közösség volt körülöttem és velem, amit sajnáltam volna, hogy elveszzen, vagy szétforgácsolódjon. Nem szerettem volna megválni ettől a csapattól és ezektől a „bányi” feladatoktól, tennivalóktól, mert úgy éreztem, tudok tenni még Bányáért, és tovább tudom vinni azt, amit olyan sok bányi közös munkájával értünk el.

Úgy elröppent ez az egy év, annyi sok munkával, újabb és újabb kihívásokkal, mindig az idő által hajtva, hogy szinte nem is volt idő átélni az eseményeket. Ugyanakkor azt érzem, hogy „ez vagyok én”, teli energiával, lelkesedéssel, napi 10-12 órát tudtam dolgozni, mert fontos volt a cél, amiben őszintén hittem és hiszek azóta is. Szinte nincs olyan területe az önkormányzatnak, amihez ne nyúltam volna hozzá,

vagy szándékosan, tervezetten, (mert fejleszteni, változtatni szerettem volna) vagy akaratlanul, mert jött a feladat, probléma, amit meg kellett oldani (a koronavírus járványt nem is szeretném már megemlíteni, mert úgy érzem, belefáradtunk már, mégis ez egy olyan kihívás volt mindenki számára, amire nem volt előttünk példa).

Egy nap 20-30 témával, feladattal is foglalkozni kell, egymással párhuzamosan, egyszerre. Az agy „terhelését” egy időkoordináta rendszerben egymással párhuzamosan futó egyenes vonalak sokaságával tudnám ábrázolni, egy-egy vonal időnként megszakad, majd folytatódik, összefonódik egy másikkal, esetleg megszűnik a végtelenben... ☺

És nincs vége, nem tudok úgy haza menni, hogy „végeztem” a munkámmal. Csak „befejeztem mára” van. Egy közösség ügyeit intézni folyamatos, állandó feladat, tennivaló-sokaság, amit nap, mint nap kell újra kezdeni.

És amit mindenképpen ki kell hangsúlyoznom, hogy ezt nem lehet egyedül csinálni, ehhez kell egy jó csapat. Egy olyan csapat, mint az önkormányzat munkatársainak közössége. A mindennapi településüzemeltetési feladatok ellátásában rengeteget segít, és nagyon sok mindent „levesz a vál-

Kiadó:
Bánk Község
Önkormányzata

Felélős szerkesztő:
Torma Andrea

Szerkesztőség:
Almádi Krisztina
Csizmár Gábor
dr. Hegyi Árpád
Horváth István
Rusvay Kata
Szabados Andrea
Szenthe István

Fotó:
Laukó Éva
Vass Zoltán

Tipográfia:
Vassművek

Nyomdai kivitelezés:
Cre-Action Kft.

**A Borsosberényi
Közös Önkormányzati
Hivatal jegyzői állását
2020. október 1-jétől
Dr. Molnár-Fábián
Ágnes tölti be.**

**Bánk Községben
a jegyző feladatokat
továbbra is Henczné
Hekli Bernadett
aljegyző látja el.**

**Dr. Molnár-Fábián Ágnes jegyzővel történtő
személyes megbeszélésre előzetes
időpontegyeztetés alapján van lehetőség.**

Tájékoztató fogorvosi ellátásról

**Tájékoztatjuk a lakosságot, hogy 2020.
november 1-től a romhányi fogorvosi
rendelés - tartós helyettesítéssel -
ismét biztosított:**

RENDEL: Dr. Bíró Géza fogorvos

**RENDELÉS HELYE:
2654 Romhány, Batthyány út 3.**

RENDELÉSI IDŐ:

Kedd: 13.00-16.00

Csütörtök: 9.00-12.00

Szombat: 9.00-17.00

lamról” Hákli Tibor alpolgármester, többek között kiválóan irányítja a közterületi alkalmazottak munkáját, nagyon sok feladatot elvégeznek az önkormányzatnak. És természetesen a mindenkori „tanácsadóim” a hivatali kolléganők és kollégák nélkülözhetetlen szerepet töltenek be, nagyon fontos a véleményük, a meglátásaik, javaslataik. Nélkülük nem menne. Hála és köszönet Értük.

De a legfontosabb a családom. Hiszen a napi 10-12 óra munkát nem lehet egy mindenben segítő-támogató, biztos családi háttér nélkül végezni, különösen anyaként. Szokták mondani, hogy minden sikeres férfi mögött áll egy nő. Én nőként ezt tudom mondani: mögöttem áll egy CSALÁD.

Ha mérleget szeretnék vonni, úgy érzem, hogy polgármesteri szerepben talán mostanra jutottam el oda, hogy a jegyzői múltamat teljesen el tudtam engedni. (Ennek talán az is az oka, hogy mostanra oldódott meg megnyugtatóan a jegyzői munkakör ellátása.) Más szemléletet, más „szemüveget” kíván az embertől a polgármesteri szerep: rugalmasságot, empátiát, alázatot, rengeteg érdek és érték egyidejű elfogadását és figyelembe vételét. A sok éves jogi, jegyzői gyakorlatnak, ahol nagyjából fe-

lete-fehér a világ, és rögzített szempontok szerint lehet biztos döntéseket hozni, ki kellett ürülnie belőlem.

Azt viszont be kell ismernem, hogy nagyon sok előnyöm származott abból, hogy jegyzőként dolgoztam korábban. Sokan ismernek a szakmában. Sok jó kapcsolatom van szakemberekkel, akikkel jegyzőként dolgoztam együtt, vagy jegyzőként ismertek. Megértem a szakmát, tudunk egy nyelvet beszélni, tudom, mik a nehézségek, mikkel „küzdenek”. Sok mindent meg tudok oldani saját tudásomra, tapasztalataimra támaszkodva, nem kell külső segítséget igénybe vennem. Képes vagyok rendszerekben dolgozni, átlátom az önkormányzati működést, a jogi normákat.

És persze vannak olyan területei a polgármesterségnek, ahol még nincs rutinom, amiben még fejlődnöm kell. Van olyan is, amit nem szeretek (talán minden munkában van ilyen), vannak megoldhatatlan problémák, vagy legalábbis amik rajtam, rajtunk kívül álló dolgok – ezzel nehéz szembesülni, nehéz elfogadni és elfogadtatni, megértetni.

De összességében jól érzem magam ebben a feladatkörben. Polgármester vagyok – talán már belülről is :)

BÁNK polgármestere

Tájékoztató horázivosi ellátásról

Tájékoztatjuk a tisztelt bányaiakat, hogy a háziorvosi ellátást – egyelőre hosszú távú helyettesként – Dr. Rádi László biztosítja.

RENDELÉS HELYE:

Rétság Járóbetegellátó Központ,
II. számú háziorvosi szolgálat

RENDELÉSI IDŐ:

hétfő: 9.00–11.00
kedd: 13.00–15.00
szerda: 8.00–10.00
csütörtök: 9.00–11.00
péntek: 9.00–11.00

ELÉRHETŐSÉGEK:

Rendelő (minden nap 8 és 12 óra között hívható): 06(35)350-687
Asszisztensek (8 és 15 óra között hívhatóak): 06(70)422-1639 , 06(30)978-3770

A jelenlegi járványügyi helyzetben Bánkon szünetel a rendelés.

Megkérjük a kedves betegeket, hogy ha légúti panaszai vannak, személyesen ne keressék fel a szolgálatot, illetve gyógyszerfelírás miatt sem szükséges befáradniuk; a telefonos elérhetőségek valamelyikén vegyék fel a kapcsolatot a rendelő munkatársaival!

Tartalom

2–3

Egy kerek esztendő

4–5

Tájékoztató az önkormányzati döntésekről

6–11

Múltidézők

12–13

Ünnep

14

A Bányai-tó új típusú kezelési eljárása

15

A Bányai-tó télen, amikor befagy

16

Itt voltunk együtt...

17

Turizmusfejlesztés

18–19

Horgászat Sport

20

Kertész lesznek, fát nevelnek

Tájékoztató önkormányzati döntésekről

AZ ÖNKORMÁNYZAT ELMÚLT IDŐSZAKBAN HOZOTT DÖNTÉSEI:

- Az Interreg Szlovákia-Magyarország együttműködési programon belül megvalósult projekt építési kiviteli munkálataira vonatkozó vállalkozási szerződés szerinti befejezési határidő késedelmére a szerződés 9.2.5 pontja alapján a vállalkozó kimentést nyújtott be, tekintettel arra, hogy a késedelem a vállalkozó érdekkörén kívül álló okok miatt következett be. A kimentésben foglalt indokokat a képviselő-testület elfogadta és tudomásul vette, ezért késedelmi kötbérezésre nem kerül sor.
- Módosításra került az Önkormányzat szervezeti és működési szabályzata: a lakossági fórumok közül a falugyűlésre vonatkozó szabályozás hatályon kívül helyezésre került, tekintettel arra, hogy a felügyülés tárgyát képező, az önkormányzat működésével kapcsolatos információk mind az önkormányzat honlapján és hirdetőtábláján, mind a helyi újságban közzétételre kerülnek, ugyanakkor az állampolgárok és közösségek számára a helyi ügyekben való részvételre, a tájékoztatásra, vélemény nyilvánításra biztosított közmeghallgatás továbbra is megmarad. A közmeghallgatás lehetőséget nyújt arra, hogy a lakosok és érintettek a közmeghallgatás keretében a helyi ügyeket érintő kérdéseket és javaslatokat tehetnek.
- Módosításra került a Borsosberényi Közös Önkormányzati Hivatal fenntartásáról szóló megállapodás, valamint a Közös Önkormányzati Hivatal szervezeti és működési szabályzata. A módosítás értelmében: a Közös Önkormányzati Hivatal létszáma 11,5 fő, melyből 5 fő és 1 fő aljegyző a Bányai Kirendeltségen végez munkát.
- Bányai Község Önkormányzata csatlakozott a felsőoktatási tanulmányokat folytató fiatalok támogatására létrehozott Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer 2021. évi fordulójához, mely alapján bányai felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalok pályázhatnak az önkormányzati ösztöndíjra. Bányai Község Önkormányzata az ösztöndíjrendszer kereteiben 2003-tól folyamatosan támogatja a felsőfokú tanulmányokat folytató bányai fiatalokat.
- Bányai Község Önkormányzata pályázatot nyújt be a Borsosberényi Térsége Egyesület, mint Leader helyi akciócsoport által térfigyelő rendszer kiépítésére meghirdetett pályázati felhívásra.

A pályázat keretében igényelt támogatás 500.000 Ft. A pályázati támogatás elnyerése esetén térfigyelő kamera kerül kihelyezésre a Víziszínpad és látó környékére, valamint az Önkormányzati Hivatal épületére, mely a központi tér megfigyelését szolgálja.

- A strand büfé bérleti szerződésének időtartama további 5 évre, 2025. szeptember 30-ig meghosszabbításra került a jelenlegi bérlővel és üzemeltetővel. A bérleti díj összege a 2021. évi szezonra 850.000 Ft + áfa.
- A Képviselő-testület a TOP-1.2.1-16-NG-2019-00019 azonosító számú, „Bányai üdülőfalvú turisztikai potenciáljának erősítése” kivitelezés tárgyú (strand felújítása) közbeszerzési eljárás vonatkozásában – a Bírálóbizottság döntési javaslatát elfogadva – nyertes ajánlattevőként a Boltív-Bau Építőipari, Tervező és Kivitelező Kft. ajánlattevőt hirdette ki. A nyertes, legalacsonyabb ajánlat: nettó 117.062.365 Ft. Az építési-kivitelezési munkák 2020. novemberében megkezdődtek.
- A Benczúr Miklós utcai 975 helyrajzi számú beépítetlen telek tulajdonosa kérelemmel fordult a képviselő-testülethez, melyben kérte, hogy az ingatlanra vállalt beépítési kötelezettséghez kapcsolódó értékesítési tilalom ellenére a képviselő-testület járuljon hozzá, hogy az építési telket jogi személy részére értékesítse. A kérelmet a képviselő-testület nem támogatta, tekintettel arra, hogy az ingatlan falusias lakóház építésére kialakított közművesített építési telek, melyből a községben kevés áll rendelkezésre, ezért az Önkormányzat azt támogatja, hogy ezen meglévő, közművesített, beépítetlen telkek elsősorban magánszemélyek részére, családi lakóház építése céljából kerüljenek hasznosításra.
- Döntés született arról, hogy a Petőfi út 61. szám alatti strandfürdő ingatlanon a korábbi pénztár és iroda helyiség és a mellette lévő fedett terület fagyálló üzemeltetése céljából 4 év időtartamra (2024. december 31-ig) bérbeadásra kerül Jónás Bálint egyéni vállalkozó részére. A bérleti díj összege 2021. évben havi 80.000 Ft + áfa.
- Szintén döntés született a stand főépületében lévő 2. számú üzlethelyiség kereskedelmi-vendéglátó tevékenység céljára történő bérbeadására vonatkozóan.
- A Bányai Község Óvodánál lefolytatott hatósági ellenőrzés során előírt villám-

védelmi (villámhárítót érintő) javítási munkálatok elvégzésére elfogadásra került a Szevillszer Kft. ajánlata, mely szerint a javítási munkák összege bruttó 1.038.669 Ft. A villámhárító javítása megtörtént.

- Az Önkormányzat a BVKF Nonprofit Kft-vel fennálló, a nyilvános könyvtári feladatok ellátására vonatkozó feladatellátási megállapodás 2020. október 31. napjával közös megegyezéssel megszüntetésre került. A jövőben a könyvtári ellátást az önkormányzat saját feladatellátás keretében, 1 fő könyvtáros foglalkoztatásával valósítja meg, egyelőre a jelenlegi helyén, a BVKF Nonprofit Kft. Petőfi út 1. szám alatti épületében lévő könyvtár helyiségben. A BVKF NKft. részére eddig a feladat ellátására átadott pénzügyi hozzájárulás (évi 540.000 Ft), valamint a könyvtár helyiség bérleti díjaként fizetendő összeg (évi 150.000 Ft) különbözeteként évi 390.000 Ft megtakarítás keletkezik az Önkormányzat költségvetése javára.
- A Képviselő-testület jóváhagyta a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosítására vonatkozó, előterjesztett közszolgáltatási szerződést, és felhatalmazta a Polgármestert, hogy Bányai Község Önkormányzata nevében a Zöld Híd B.I.G.G. Környezetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. és a DTKH Duna-Tisza közti Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. konzorciumával, mint közszolgáltatóval a közszolgáltatási szerződést megkösse. A közszolgáltatási szerződés 2020. november 1-jétől megkötésre került, így a közszolgáltatás ellátása folyamatosan biztosított volt.
- Döntések születtek rendkívüli települési támogatás rászorulóknak részére történő nyújtásáról: 4 fő részére összesen 130.000 Ft támogatás került kifizetésre.

Magyarország Kormánya az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében 2020. november 4-től Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46.§ (4) bekezdése értelmében veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja.

Ezen jogszabályi rendelkezés értelmében veszélyhelyzetben a képviselő-testület ülésének összehívására nincs lehetőség, a képviselő-testület valamennyi hatáskörét – a jogszabályban megjelölt kivétellel – a polgármester gyakorolja, a képviselő-testületnek veszélyhelyzetben nincs döntési jogköre. 2020. november hónapban, a veszélyhelyzet ideje alatt a Polgármester – a képviselő-testület tagjaival történt egyeztetés alapján – a következő döntéseket hozta:

- 2021. január 1-jétől az építési munkával kapcsolatos építőanyag, állvány és törmelékátrolás, tüzelőanyag közterületen történő tárolása esetén fizetendő díj 500 Ft/m²/hó.
- A közétkeztetési ellátást biztosító szolgáltató továbbra is a Vác és Vidéke Vendéglátó Nonprofit Közhasznú Kft. A közétkeztetési térítési díjak – a beszállítói díjmeléssel arányosan – emelkednek: óvodai étkezés térítési díja 3,4 %-kal, szociális étkezők térítési díja 7,5 %-kal emelkedik január 1-jétől.
- Módosításra került a Borsosberényi Közös Önkormányzati Hivatal költségvetése. A módosítás a bérköltségek csökkentését és a dologi költségeken belül kisebb átcsoportosításokat tartalmaz.
- Az Önkormányzat december hónapban a karácsonyi ünnephez kapcsolódóan az előző évvel azonos mértékű vásárlási utalványt és szaloncukrot ajándékozik a bánki szépkorú lakosok részére.
- Felülvizsgálatra és módosításra került a Leveleki Eszter Üdülőben alkalmazott szállásdíjak összege, valamint a büfé helyiség bérleti díja.
- Elfogadásra került a 2021. évi belső ellenőrzési terv: az Önkormányzatnál 2021-ben a házipénztári kifizetések szabályszerűségi ellenőrzésére kerül sor.
- Meghatározásra került a képviselő-testület 2021. évi munkaterve, mely tartalmazza a képviselő-testület üléseinek tervezett időpontját, napirendjét, az előterjesztő, közreműködő megjelölését.
- Felülvizsgálatra került a helyi esélyegyenlőségi program. A képviselő-testület által 2018-ban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program érdemi módosítást nem igényelt, tekintettel arra, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programba foglalt helyzetelemzés és intézkedési terv megfelel a jelenlegi helyzetnek, ezek vonatkozásában a felülvizsgálatra, illetve módosításra okot adó érdemi változás nem következett be, új helyzet nem állt elő, így a 156/2018. (XII.12.) képviselő-testületi határozattal elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program továbbra is hatályában fennmarad.

- Az Önkormányzat az Ovi-Sport Programban (Ovi-sportpálya építése) való részvételi szándékát megerősítette, és a 2021/2022-es Nemzeti Ovi-Sport Programra történő jelentkezését fenntartja, melyhez az Önkormányzat megközelítőleg bruttó 5.200.000 Ft önerőt biztosít.
- A képviselő-testület által korábban tárgyalta Benczúr Miklós utcai 975 helyrajzi számú beépítetlen telek értékesítéséhez történő hozzájárulás iránti kérelem – a tulajdonos ismételt kérelmére – újratárgyalásra került. Az Önkormányzat a telek jogi személy részére történő értékesítéséhez az önkormányzati célok megvalósulását szolgáló feltételekkel hozzájárult.
- Döntés született rendkívüli települési támogatás rászorulóknak részére történő nyújtásáról: 2 fő részére összesen 30.000 Ft támogatás került kifizetésre.

TÁJÉKOZTATÁS FEJLESZTÉSEINKRŐL, PÁLYÁZATOKRÓL

- A strand felújítására vonatkozó építési közbeszerzési eljárás lezárult. Az eljárás nyertese: Boltív-Bau Építőipari, Tervező és Kivitelező Kft, a nyertes vállalkozói díj: 117.062.365 Ft + áfa. A szerződés-kötés és a munkaterület átadás megtörtént, a kivitelezési munkák – nagy örömeinkre – 2020. november hónapban megkezdődtek. A munkálatok során szakértő kertész véleményét figyelembe véve szükségessé vált 3-4 nagy, elöregedett és beteg fa kivágása. Az ember által ültetett és használt zöld felületek gondozása és folyamatos megújítása a mi felelősségünk. Az erdőben a természet gondoskodik az elöregedett fák „hasznosításáról”, egy zsúfolt strand területén azonban nincs lehetőségünk kivárni a természetes lebomlás folyamatait, itt nem engedhetjük meg magunknak, hogy a lehulló korhadt ágak kárt tegyenek valakiben. A kivágásra ítélt fák már veszélyeztetették a strand főépületét, gyökereik tönkretették a járdát és fenyegették az épület alapját is. Miután a természet védelme, a „zöld” életmód, és a fásítás kiemelt értékei nemcsak Bánk mindennapjainak, hanem minden egyes fejlesztési programunknak is, ezért szeretnénk a Bánkért és környezetünkért aggódó és felelősen gondolkodó olvasókat tájékoztatni ezen fák pótlásáról. Elültetünk 21 db lombos fát, több m²-nyi nagyméretű cserjét, félcserjét, szabadföldi növényt, kúszó növényt,

hagymás növényt, valamint a strand nagy részén gyepesítést végzünk. Most tehát elbúcsúztunk az öreg, megszokott fáinktól, és tavasztól együtt örülhetünk a friss csemeték növekedésének. A strand felújítása azt is jelenti, hogy a strand területe az építési munkálatok idejére le van zárva, így a Bánki-tavat egy ideig emiatt nem lehet teljesen körbesétálni, de az a tudat vigasztalhat bennünket, hogy a jövő évi szezonra már megszépült strand vár majd minden hozzánk látogatót.

Köszönjük megértésüket és türelmüket!

- Megkezdődnek a Bánki Szlovák Tájház felújításának munkálatai is, melynek előkészületeként a Múzeumban kiállított műtárgyak – a munkálatok idejére – Csizmár Gábor alpolgármester közreműködésével beszállításra kerültek a balassagyarmati Palóc Múzeum raktárába. A felújításhoz az önkormányzat megközelítőleg 2,5 millió forint önerőt biztosít, az elnyert 9,7 millió Ft támogatás mellé.
- A Magyar Falu Programban 1.026.160 Ft pályázati támogatást nyertünk játszótéri eszközök beszerzésére. A támogatásnak köszönhetően bővül a gyermekjátékok köre. Köszönjük a támogatást!
- Az Önkormányzat saját forrásából elkészült a Petőfi út – Széru utca kereszteződésben (Csapás) a földúton lezúduló víz fölé történő kiáramlását megakadályozó iszapfogó medence.
- Szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz benyújtott támogatási kérelmünk alapján 40 m³ tüzifa beszerzéséhez 762.000 Ft támogatásban részesült az önkormányzat. A támogatási összeghez 203.200 Ft önkormányzati önrész biztosításával 40 m³ tüzifa kerül beszerzésre, mely a jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő rászorultak részére juttatható.
- Pályázatot nyújtottunk be térfigyelő kamerák kihelyezésre. A fejlesztés teljes költsége 589.000 Ft, az igényelt támogatás összege 500.000 Ft, az önkormányzat által vállalt önerő összege 89.000 Ft. A pályázati támogatás elnyerése esetén a vizisínpad és lelátó, valamint az Önkormányzati Hivatal előtti közterület közbiztonsága növekedhet a kihelyezésre kerülő térfigyelő kamerák által.
- Gyermekhintával bővül az óvoda udvarán található játékok köre, amit az önkormányzat saját munkával készít el, valamint megszépülnek a játszótéren álló padok is. Köszönettel tartozunk Haáz Józsefnek, aki a faanyagok gyűlését közösségi munkában végezte el. A gyerekek öröme és önfeledt játéka lesz mindannyiunk számára az igazi jutalom!

Múltidézők

4. RÉSZ

Lejegyezte
Szabados Andrea.
A kutató munkáért
köszönet
Sulyan Máriának.

Sorozatunk következő témájának az aratási munkáktól a karácsonyi ünnepkörön át, az év végéig tartó hétköznapi mezőgazdasági munkák és ünnepek hagyományairól szóló elbeszéléseket szeretnénk megosztani. Bár a napjainkban történő események nagy mértékben korlátozzák a személyes találkozásokat, de Bánk közössége most is sokat tett azért, hogy ismeretanyagokkal tudják bővíteni sorozatunkat. Köszönet és hála mindenkinek, aki személyesen vagy a háttérből támogatta, hogy közös kinccsét tehessük a múlt történéseit.

A nyári aratási munkák és az új kenyér ünnepe után a Bánk szőlőtermesztéssel foglalkozó gazdái számára az ősz elhozta a szüretet, az új bor készítésének ünnepét. Településünkön a szőlőtermesztés nagy múltra tekinthet vissza. Egy az 1782-ben készült feljegyzéséből tudjuk, hogy a Bánkhoz tartozó területeken kb. 25 hektár kiterjedésben, legalább öt prэшázal rendelkeztek a szőlősgazdák. Az akkori művelési módnak megfelelően egyenes karóra futtatták a szőlővesszőket.

Ennek a településünkön oly kedvelt foglalatosság egyik megmaradt emléke Povaszán András bácsiék műemléki oltalom alatt álló pincéje és prэшháza (a mai orvosi rendelő mögött). A bejárat felett a kőtábla 1827. évszámot jelez, ami Ivanics János bácsi szerint arra enged következtetni, hogy valamikor a mostani üdülő övezet és a vasúti sínek között volt egy másik szőlős. Mindezekről

családi elbeszéléseken hallott, ahogy a nagy filoxera járványról is, ami a község szőlőkertjeit sem kímélte. A Bánkiak kitartó és áldozatos munkával visszatelepítették a szőlőt, így volt idő, amikor Bánkon hét féle (!) direkt termő csemege és borszőlő fajtát termesztettek. Ezek a fajták a fehér és fekete Othello, Concord, Százaszoros, Izabella, Delaware és a Kecskecsöcsű szőlők.

A szőlőszüret szeptember végén október elején kezdődött, ahogy az időjárás által befolyásolt érési folyamatok befejeződtek. A vinica-ban (szőlőkert) állt a „hiska” (prэшház), amiben – kinél mikor volt a szüret – a rokonság a közösen vásárolt szőlődarálót, a szőlőprést és a kádakat tartotta.

A szüretnek nem volt kötelező ételsora, de rendszerint a felnőtteket reggel pálinkával fogadták, pihenőre pedig vakarcs volt (bánki pogácsa). Azok az asszonyok, akik már nem tudtak részt venni a szüretelésben (pl. idősek) otthon főztek, hogy estére a munka végeztével húslevesrel, csirkepörkölttel, sült libával és frissen préselt szőlőlével (musttal) fogadhassák a segítőköt. A szőlő feldolgozásával járó munkák befejeztével a falu szüreti felvonulást tartott. Az ünneplő menet a „laz”-ról (rétről) indult, ami a mai hátsó (a Petényi úti) parkoló területén volt. A menet a falu szeszfőzdéjéig (a mai Öko-Land tábor) vonult. A felvonulás főleg a bolondozásról, viccelődésről szólt. A maskarákba öltözött fiatalok és gyermekek tollat és hamut szórak a nézelődők közé. A menetben állandó szereplők voltak a „csószlányok”, a „bíró és a bíróné”, a „kisbíró”, aki a menetet egy-egy háznál megállította és tréfásan „kidobolt” egy-egy személyt. Este felé kezdődött a hajnalig tartó

Povaszán András lopótökkel a kezében bort tölt a pohárba, az 1827-ben épült és a mai napig használatban lévő prэшházuk és pincéjük előtt

Az 1782-85 között készült térképen jelzik Bánk 25 hektáros szőlőtermő területét

1965 – A szüreti menet a „Laz”-ról (rét) indult.

HINTÓN:

BOTLIK ANDRÁS,
HRIAGYEL JÁNOS,
IVANICS JÁNOS,
VELKI ERZSÉBET

LOVASKOCSIN:

ADRÁSIK ILONA,
ismeretlen férfi,
TRENÝÍK MÁRIA,
IVANICS MÁRIA,
BÁLINT ZSUZSANNA,
IVANICS ZSUZSANNA

bál, ahol a talpalávalót a rétsági Cimó cigányzenekara szolgáltatta (ők zenéltek a Vincze strand vendéglőjében is). A tánc mellett a tombola tartotta izgalomban a mulatózókat, amikor is a szüreti koszorú és egy üveg bor került kisorsolásra. A bál szünetében a zenekar tagjait külön-külön, vacsorával vendégelte meg egy-egy család. Alig pihentték ki a szüreti mulatózást a falubeliek, és máris a következő ünnepelelésben találták magukat.

Október utolsó vasárnapján a bánki evangélikusok az 1783. évi templomszentelés emlékére „búcsút” tartottak. Délelőtt, lovaszekerekkel érkeztek a távolabb élő rokonok, hogy a háziakkal együtt részt vehessenek az istentiszteleten. Hazaérve ünnepi étkezésre terítették a háziasszonyok. Az ételsor tyúkhúsleves, libasült, ludaskása, túróslepény és vakarcs volt. A faluban a mai posta épülete és a szemben lévő tájház

előtti útszakaszon rakodtak ki a portékások, akik csecsebecsétet, mézesbábót, törökmézet árultak, és persze jöttek a mutatványosok is, akik a mai Torma ABC területén állították fel a körhintát és célövöldét. Az ünnepet az esti búcsúbállal zárták. Koszorút ezúttal nem sorsoltak ki, de a bálnak köszönhetően, később sok leány fejére került fel a mennyaszonyi koszorú, hiszen volt alkalom ismerkedni a környező falvakból érkező legényekkel vagy a bálba érkező, a rétsági laktanyában állomásozó katonákkal. Laukó Józsefné Évi néni is az egyik ilyen bál alkalmával ismerkedett meg a Szirákról származó, akkor éppen sorkatona férjével.

November elejétől kezdődött a csöves kukorica fosztása. A háznál a betakarítás után összegyűlt kukoricacsöveket ismerősök, szomszédok, rokonok egymást kiegészítve, közös munkával fosztották meg, ami jó al-

Bal oldali kép:
A korabeli körhintákat a legények lábbal hajtották

Jobb oldali kép:
Lányok népviseletben.
Az eresz alatt szépen rendezve szárad a kukorica.

A kukoricacsuhéból rozmaringos fonattal készült táska és a copfos fonással borított demizson (Sulyan Marika gyűjtése)

Bal oldali kép: Sulyan Jánosné Bujáki Anna, Mihály Pálné Bujáki Mária

Jobb oldali kép: dísznóperzelés ('80-as évek): id. Torma András, Balla István, Csizmár István, Török Tibor, Hajduk Pál

kalom volt az elbeszélgetésre, mesemondásra, játékos kötekedésre, dalolásra. Mint minden kalákás munkánál, itt is visszaadták egymásnak a segítséget.

Külön étellel ugyan nem készültek a fosztáskor, de vakarcsot vagy egy üveg bort mindig vitt valaki.

A bánkiaknál nem volt szokás a górézás (szárító épület), a lehántott csöveket szoroson csokorba fogva fellógatták az eresz alá száradni. A lehántott szebb csuhéból rozmaring vagy copfos fonattal használati eszközöket készítettek: iskola- és bevásárlótáskát, papucsot, lábtörlőt és demizsont. A boroshordó dugóját a szigetelés végett szintén kukoricacsuhéval tekerték be. Az összesodort levelekkel kötözték a karózott szőlőt. Végül, amit már máshova nem tudtak felhasználni, lucernával együtt összeszecskázva, az állatok takarmányaként végezte.

„András napkor, kakasszókor kezdődik a jó disznótor!”

Ezzel a kis rigmussal meg is érkeztünk a december elejétől kezdődő és általában januárig tartó disznóvágási szokásokhoz.

A disznóvágásban a család apraja-nagyja részt vett, a rokonság pedig itt is segített. A hajnali kezdéskor a korábban elkülönített jószággal az erre felkért férfi családtag vagy falubeli végzett. A háziasszony már a vágást megelőző éjszaka gyakorta nem is igen aludt, hogy reggel öt órára, a munka kezdésére friss, meleg vakarccsal fogadja a disznóölésre érkezőket. A zsíros pogácsa mellé pálinka járt, sőt, ilyenkor még a gye-

rekeknek is meglocsolták a vakarcsot egy kis pálinkával.

Ahogy az állat feldolgozása haladt, úgy étkeztek. Reggelire abált szalonna, főt máj, sült vér volt, amit nyers hagymával, fokhagymával és kenyérrel fogyasztottak. Ebédre sült húst adtak tepsis burgonyával, vacsorára disznótorost adtak.

Az egész napi fáradozást az estebéd alatti koccintgatásokkal vezették le, megeredtek a nyelvek, tréfálkoztak egymással, szóba kerültek a régmúlt disznóvágásainak színes történetei, tréfálkoztak az ételeket elsózó vagy éppen nem eléggé fűszerező háziasszonnyal.

Ivanics Istvánné Ani nénitől megtudtam, hogy a hazatartó segítők „kostoló csomagokkal” távoztak. A kostoló csomagban volt egy darab karaj, egy darab abált szalonna és persze az elmaradhatatlan hurka. A kalákázás miatt ezek a kostolók legalább karácsonyig minden hétvégére ellátták a családokat.

A karácsonyt közvetlenül megelőző szokások közé tartozott Bánkon a „Lucázás”. December 13-án a hiedelmek szerint a háztáji állatok egészségének védelmében fokhagymával kellett megkenni az istállók és ólak ajtófélfáját, és karácsonyig nem volt szabad a tyúkokat hívni.

Luca napján az asszonyok nem mehettek szomszédolni, mert az szerencsétlenséget hozott, ellenben a férfi látogatóknak örültek, akik szerencsét hoztak.

December 24-én délelőtt a kanászok (disznópásztorok) végig járták azokat a házakat,

akiknél év közben a disznókat őrizték. Demizsonba bort gyűjtöttek és mellé kalácsot kaptak. Vesszőköteggel érkeztek, amiből a ház asszonyai, leányai a kötényükön keresztül vesszőszálat húztak ki, majd ezzel megcsapkodták a kanászokat. A vesszőt utána a házban tartották, ami megvédte őket a betegségtől és a bajtól.

Az istentisztelet este hatkor kezdődött, és addig nem volt szabad gyufát gyújtani, amíg haza nem értek a templomból. Az asztalra annyi almageresztet és diót kellett kitenni, ahányan a házban éltek.

A 1960-as évekig karácsonyfának boróka bokrot állítottak, és házilag főzöt szaloncukorral és dióval díszítették.

A koraesti istentisztelet végén, amikor a harangszónak vége lett, a hívőket a templom előtti nagy hárfsa alatt a tehénpásztorok trombitálással, a kanászok kürtöléssel és ostorpatogatással fogadták.

Ezalatt a gyermekek a parókia gangjára mentek és egyházi dalokat énekeltek a lelkésznek. A tanítót is meglátogatták, és ott is daloltak egyet. A fiú gyerekeknek volt egy botjuk, aminek a tetejére húszfilléreseket vagy kis lemezkéket tűztek, és ahogy a botot a földhöz ütögették, azzal csörögtek. Az édesanyák a gyermekekre a templom előtt várakoztak, majd együtt hazamentek.

Vacsorára egyszerű ételt ettek, mint például a mákosguba, mert az asszonyok estig takarítottak és főztek a másnapi ünnepre.

Este kilenc órára a lányok és az asszonyok visszamentek a templomba, felmentek a toronyba, kinyitották az összes ablakot és szlovák nyelven egyházi dalokat énekeltek. Karácsony előestéjén a falu csendes egét énekeszó hangja töltötte meg, így is felkészítve a szíveket a másnap kezdődő ünnepre.

December 25-én reggel 10 óráig a gyerekek és fiatalok „polazuvál”-tak, házakhoz jártak „kiszézsukat” köszönteni, amiért ajándékba ostyát, diót vagy almába szúrt aprópénzt adtak a kántálóknak.

A tizenegy órakor kezdődő magyar nyelvű istentiszteletről hazaérve ünnepi ebédre tyúkhúsleves, töltött káposzta vagy disznótoros és túróslepény került az asztalokra. A délutáni szlovák nyelvű istentisztelet után a keresztszülők meglátogatták és megajándékozták a tizenkét évnél fiatalabb gyermekeket. Az idősebb gyermekek az ajándékukért maguk mentek el keresztszüleikhez.

Az év végéhez érve a vigadni vágyók szilveszteri bállal búcsúztatták az ősztendőt és köszöntötték az újesztendőt.

A bánki „vakarcs”

A bánkiak ősidők óta készítik a vakarcs-ot, a bánki zsíros pogácsát. A régi időkben minden vasárnap ott volt az asztalon, de egy szüret, kukoricafosztás vagy disznóölés sem múlhatott el a zsíros pogácsa nélkül. Érdekeség, hogy ugyanebből a tésztából többféle más süteményt is készítettek, csak a töltelék változtatta meg az elnevezését. Ilyen volt a „kapsznyik” vagyis a káposztás bukta, de töltötték lekvárral, túróval, dióval, magozott, cukrozott meggyel is. Bánkon a beigli is ebből a tésztából készült, mely nem csupán karácsonyi ételnek számított.

Régebben természetesen kemencében süttették és a kimondottan erre a célra felfűtött kemencében hét-nyolc tepsiben is sült a tészta egyszerre.

Hozzávalók: 1 kg liszt, 1 liter tej, 5 dkg élesztő, 3 kanál cukor, 1 kanál só, 1 dl olvasztott disznózsír (vagy 1 dl étolaj)

Elkészítés: 2 dl langyos tejbe egy kanál cukrot rakunk és felfuttatjuk az élesztőt. Amíg az élesztő felfut, összekeverjük az átszitált lisztet két kanál cukorral és 1 kanál sóval. Az olajat és a felfuttatott élesztős tejet a liszthez keverjük, majd a maradék tejet is meglangyosítva lassan adagoljuk hozzá, amennyit felvesz. Jól összedolgozzuk, keleszteni egy tálba tesszük, majd egy kis liszttel körbeszórjuk, hogy a kelt tésztát könnyebb legyen majd a tálból kiborítani. Mikor megkelt, a gyűrődészkát meglisztezzük, megszórjuk a tészta tetejét is, s kézzel ellapítjuk, mintegy másfél centis vastagságra, és kb. négy centi átmérőjű korongokat szaggatunk ki. Kizsírozott tepsibe, szorosan egymás mellé rakva, az előmelegített sütőben közepes hőmérsékleten kisütjük. A kész pogácsák tetejét zsiradékkal lekenjük, a tetejét megszórjuk egy kis sóval. Ezek után letakarjuk egy konyharuhával és néhány percig állni hagyjuk, hogy felszívja a zsiradékot és ráolvadjon a só. Kiborítjuk a deszkára, s máris tálalhatjuk a frissen gőzölgő finomságot.

Ivanics Istvánné Ani néni vakarcsot készít

A fénykép 1953-ban Lomen András szőlőjében készült.
Balról jobbra: Petyánszki Pálné Lomen Zsuzsanna, Lomen Pálné Sulyan Zsuzsanna,
Dovecz Andrásné Lomen Mária, Ivanics Andrásné Lomen Mária,
Petrás Pálné Ivanics Zsuzsanna, Szécsi Józsefné Sulyan Mária,
Bálint Pálné Sulyan Mária, Ivanics Andrásné Lomen Mária, Újvári Lászlóné Ivanics Mária,
Janecskó Andrásné Velki Zsuzsanna, Simon Pálné Petyánszki Anna,
Kökény Istvánné Bálint Zsuzsanna

Egy

 múltidéző
 Bánk

A fénykép 1964-ben vagy 1965-ben készült.
A maskarába öltözött kutyafogatosok: Csizmár András és Szkuban András

A fénykép 1965-ben vagy 1966-ban készült.
A kecskefogatos mentősök: Maszlag Béla és

A fénykép 1966-ban készült.

Balról jobbra: Laczkovszki Andrásné Janecskó Zsuzsanna, id. Riskó János, ismeretlen kislány, Petrás Pálné Ivanics Zsuzsanna, Koczúr Istvánné Ivanics Mária, Riskó Jánosné Benkó Mária.

Az esernyős „hölggy” Lomen János, a babakocsit tolja Ivanics Pál, a babakocsiban Torma András.

Szikora Jánosné Laczkovszki Zsuzsanna, Bálint Pálné Sulyan Zsuzsanna

más közt

1958-ban készült a Petőfi u. 28. előtt, a háttérben Sulyan Pálék háza.

A kocsis és a hegedűs a rétsági Cimó zenekar tagjai, mögöttük Kókény Anna és Maczó Zsuzsanna és egy ismeretlen férfi. A „kispíró” Povazsán András

Ünnep

Különös, különleges, néha talán ijesztő korban élünk. Tudjuk, mit jelent ez, hiszen mindennapi fogalom ma már például a klímaválság, vagy talán a pont ennek következményeként éppen tomboló koronavírus járvány.

Változik minden körülöttünk, ráadásul egyre gyorsuló tempóban.

Egy történet szerint expedíciót indítanak az Andok egyik csúcsára – természetesen fehér emberek. Viszont ahogy ez szokás, indián teherhordókat bérelnek fel. Mennek, mennek, és amikor az indiánok már harmadszor ülnek le pihenni, az expedíció vezetője dühösen odalép hozzájuk és igyekszik elmagyarázni nekik, hogy menniük kell, még messze a csúcs, még nagy távot kell megtenniük. Az indiánok csak annyit mondanak:

Be kell várni a lelkünket.

A fehér ember lohol. Nem érjük utol magunkat, nem csak feladatainkban, hanem a lelkünk sem ér utol minket. Sok elmaradásunk van.

Ez a kor nem csak a természeti és a társadalmi változások miatt határhelyzet. Azért is, mert az elmúlt évszázadok a távolodásról szóltak. Távolodásról a természettől, társainktól, egyre jobban veszítjük el a kapcsolatainkat. Idén pedig a COVID járvány miatt rá is kényszerülünk, hogy bezárkózunk, elkülönülünk.

Hogyan tudunk ezen a saját eszközeinkkel enyhíteni?

Régi tapasztalat, hogy az a leghatékonyabb, ami a legegyszerűbb. Van egy olyan módszer, eszköz, ami itt van előttünk, mindig is itt volt, csak már nem látjuk a fától az erdőt. Eszköz, ami segít, hogy újra találkozzunk a természetet átható erővel, találkozzunk, igazán, mélyen, szívből jövően és őszintén, (szimbolikus) maszkok nélkül a társainkkal – és hogy találkozzunk a hétköznapin, anyagin túli tágabb, teljesebb önmagunkkal.

Ez az eszköz, ami a találkozást segíti, nem más, mint az ünnep.

Bárki mondhatja erre, hogy állandóan ünneplünk valamit, hiszen ha valami jelen van a régmúlt nemzedékek hagyományaiból, akkor épp az ünnepeink. Valóban, jelen vannak az ünnepeink, épp csak azt nem tudjuk, hogy mit üzennek nekünk.

Ha értjük az ünnep üzenetét, akkor újra harmóniába kerülhetünk a természettel, embertársainkkal, önmagunkkal.

Hogyan történhet ez?

Úgy, hogy kikapcsolódás helyett a bekapcsolódás idejének kell tekintenünk őket. Bekapcsolódunk a természetben működő

Lomen Ádám rajza

Dudoli Linett rajza

Kalmár Dorina Rita rajza

rendbe, egyúttal kiemelkedünk a hétköznapok egyformaságából. Az ünnep kitüntetett idő. Szent idő.

Karácsonyra készülünk.

A karácsony – és bármely hagyományos ünnep – üzenete sosem választható el attól az időbeni helyzettől, hogy az évkörnek miért abban az időszakában vagy napján tartjuk. A világban azért van rend, mert ritmus hatja át. Ritmusban következnek a napok, hetek, évek, s a ritmust alapvetően a Nap szabja meg. A Nap a fényt adja, és ciklikus változásaival befolyásolja a természetet is. Élete van és életútja.

Ebben a rendben télen, a sötétség mélypontján megszületik, tavasszal legyőzi a sötétséget, nyáron életereje teljében van és ősszel visszahúzódik, megöregszik, majd meghal, hogy újjászülethessen. A Nap életének sarokpontjai jelölik ki a legfontosabb időpontokat az ünnepekhez: ezek a napfordulók és a napéjgyenlőségek. Évezredek keresztül csak a Nap járását vették figyelembe ezekhez, így volt állandó ünnep a téli napfordulókör az, amit mi Karácsonynak nevezünk.

Ha tehát követjük a természet rendjét, átéljük az Advent elcsendesedését, megéljük a várakozás mélységét, mi is kapcsolódhatunk ahhoz a természetes körforgáshoz, ritmushoz, ami nemcsak a természet rendjét határozza meg, hanem a lelkünk békéjét is. És ha béke van a lelkünkben, akkor őszintén tudunk kapcsolódni rokonainkhoz, szeretteinkhez, barátainkhoz, szomszédainkhoz. Karácsony – a téli napforduló – a fény születéséről szóló ünnep. Ebben a kitüntetett időszakban megszülethet bennünk is a remény, Karácsonykor megújulhatunk, akár csak a fény.

Érdemes tehát elengedni a karácsonyi készülődés miatt érzett sürgetést, feszültséget. Talán idén a kényyszerű bezártság miatt is könnyebb lehet lazítani az olyan feladatok nyomásán, mint például a vásárlás, ajándékok beszerzése, kényyszerű és „kötelező” vendégeskedés.

*Legyen a karácsony
alkalom arra, hogy
hagyjunk magunknak időt
„bevárni a lelkünket”.*

***Köszönjük
a rajzokat
a Bánki
Törpe Óvoda
gyermekének!***

Dudoli Linett rajza

Csató Dorina rajza

Falusi Gergő rajza

A Bánki-tó újtípusú kezelési eljárása

Az idei év tavaszától egy új típusú vízkezelési eljárás kezdődött meg Bánkon fürdő-, és horgásztóban. A vízkezelés célja a víz minőségének javítása, amely elsősorban a víz szerves anyagának csökkentésén keresztül valósul meg.

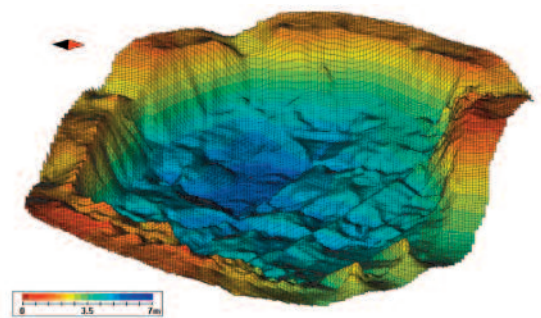
A vízkezelés egy természetes eredetű aktivált mikrobiológiai készítménnyel történt több szakaszban. A kezelés során használt készítmény csak a természetben is előforduló hasznos baktériumokat és gombákat tartalmaz, így teljesen biztonságosnak tekinthető. Ezeknek a hasznos apró szervezeteknek a segítségével csökkenteni lehet a nemkívánatos és felhalmozódott anyagokat (nitrogén, foszfor, szerves anyag stb.) a vízben. A mikroszervezetek segítségével a vízben és az iszapban feldúsult anyagok felhasználásra kerülnek, illetve átalakulnak kedvező formába más vízi szervezetek számára.

A kezelés során nincs szükség egyéb kémikáliák használatára (pl. klórmész használata algaburjánzás ellen), így nem teszünk kárt a környezetben. A vízkezeléskor alkalmazott készítményben lévő apró szervezetek a káros és patogén (embert megbetegítő) mikroorganizmusokat kiszorítják, így a fürdőzés is lényegesen biztonságosabbnak tekinthető.

A tómeder alján oxigénhiányos környezetben számos rothasztó baktérium törzs fordul elő, amelyek több káros és mérgező gázt (ammónia, kén-hidrogén, metán stb.) termelnek, amelyeknek számos negatív hatása ismert. A kezeléskor kijuttatott mikrobakészítmény segít ezen káros szervezetek kiszorításában, így a vízi élőlények élettere is kedvező irányba módosul.

Az ideai tókezelések alkalmazásával a tóvíz nitrogén és foszfor tartalma csökkent és a kémhatás (pH) stabilizálódott.

A nitrogén és foszfor csökkenésével csökkent az algaszám, amely minden szempontból (horgászat, fürdőzés) kedvezőnek mondható. Az üledékben is pozitív változások kezdődtek meg, hiszen az iszap vastagsága és annak szerves anyag mennyisége csökkent, amely a tó megfiatalítása első lépésének is tekinthető.

A Bánki-tó medertérképe

Az üledék vastagságának csökkenése természetesen a tómeder változását is eredményezte. A mederfelvételek és a mintavételek alapján az üledék tömörödött, és a korábbi értékeknél kevesebb gázt tartalmazott.

A tóba kívülről bekerülő, illetve a víztestben keletkező szerves anyagok mennyisége tehát eredményesen csökkenthető és így kedvezőbb környezet alakítható ki.

Dr. Hegyi Árpád PhD

A Bánki-tó télen, amikor befagy

Nem titok, hogy miért keresik fel oly sokan a Bánki-tavat a nyár beköszöntével: a tó kellemes vize felfrissülést jelent a hőségben. Tavasszal-őszszel egy - a csendbe burkolózó - tó körüli séta lelki-szellemi felüdülést hoz. De miért látogasson el valaki télen a Bánki-tóhoz, és kezdjen el nézelődni a kemény hidegek idején?

A válasz:

A hideg télben, sőt, annak legkeményebb időszakában egy évről-évre mindig bekövetkező egyedülálló természeti jelenség helyszíne a tó.

Télen a tavat borító egyre vastagodó jégpáncélon szabad vízfelszínek jelennek meg, a jég foltokban kiolvad. A kiolvadt jégfelszínek olyan szabályos körfelszint formáznak, mintha körzővel rajzolták volna meg őket, és rendkívül látványos mintázatot alkotnak. Ezek a kiolvadt foltok többségében a tó hegyfelőli oldalán található. Egy vízparton tett séta során kitűnően megfigyelhetők. Ha a téli éjszaka különösen kemény, a kiolvadt vízfelszínen reggelre egy vékony jégréteg keletkezik, és a nappali világoságnál feltűnik, hogy e jégréteg alatt napkeltéig valamifajta gáz gyűlt fel. Egyébként arra, hogy a tó mélyéről gázok szállnak fel, a kiolvadások figyelmes szemlélője már akkor is rácsodálkozhat, amikor még csupán a kiolvadás szabad vízfelszíne látható, hiszen időnként a mélyből felszálló gázbuborékok szétpattanása figyelhető meg a felszínen. Mivel a tavat borító jégfelszínen létrejövő kiolvadásokat ésszerűen mélyből feláradó meleg víz olvasztó hatásával lehet, sőt kell is magyarázni, így kialakult egy olyan vélekedés, hogy a Bánki-tó alján melegvízű források fakadnak; sőt: ezek a fenékforrások táplálják a tavat. Ez a vélekedés a jégfelszínen látható kiolvadások okán hihetőnek tűnik, de van néhány hibája: így egyszer az, hogy a fenékforrásokat közvetlenül eddig senki nem látta, illetve műszereivel nem észlelte, másrészt az, hogy a kiolvadások létrejötté a fenékforrások feltételezése nélkül is megmagyarázható. E magyarázathoz csupán annyit kell tudni, hogy a víz ugyan 0 °C-nál fagy meg, de +4 °C-nál a legnagyobb a sűrűsége, azaz ahogy régen mondták: a fajsúlya; a 0 °C-os hőmérsékletű víz fajsúlya kisebb, mint a +4 °C-os hőmérsékletűé.

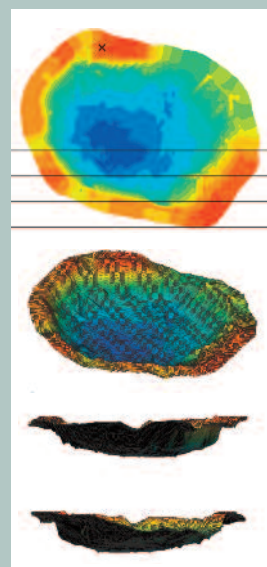
Tehát: a téli hidegekben 0 °C-ra lehűlő vízfelszínen jégtakaró keletkezik, miközben a mélyben felgyűlik a lesüllyedt +4 °C-os melegebb víz. Ha ebbe a +4 °C-os fenékvízbe gázbuborékok kerülnek, úgy annak a fajsúlya csökken és felemelkedik a vízfelszínig. Az eredmény: a felemelkedett +4 °C-os víz („melegvíz”) kiolvasztja a 0 °C-os jeget.

A tó fenekén keletkező gázok lehetőségét a tó körüli fákra behulló és a tó fenekére lesüllyedő levelek elbomlása adja; a keletkező gáz metán, egy éghető, sőt levegővel keveredve hangos durranással eléggő gáz. Bánkiak mesélik, hogy fiatalabb korukban, télidőben, amikor az újra befagyó kiolvadások jégkérgébe szöggel lyukat ütöttek és a lyukhoz hosszú (!) boton égő papírt tartottak, akkor némi láng csapott fel és hangos durranás volt hallható.

Érdekes kísérlet lehet a befagyott Bánki-tó kiolvadásaiból felszálló gázbuborékokat meggyújtani, de már csupán azok megfigyelése is megér egy sétát a befagyott Bánki-tó körül.

Szenthe István

A Bánki-tavon a kiolvadt jégfelszínek szabályos körfelszint formáznak

A Bánki-tó medertérképe

Itt voltunk együtt...

Apró, de annál színesebb, a bankiak részvételére számító programokkal készültünk őszre és a téli hónapokra, de a járványhelyzet miatt sajnos nem kerülhet sor ezekre a közösségi eseményekre.

Szeptemberben még lehetőség nyílt a salgótarjáni Balassi Bálint Megyei Könyvtár jóvoltából az „Egyszer volt... A kiskondás” című zenés bábjáték megtartására az Ákom-Bákom Bábcsoport előadásában. A közönség soraiban ülő gyerekek, szülők és nagyszülők tartalmas, kedves mese részesei lehettek.

Még egy kis térzenét is élvezhettünk e hónap végén, s bár aznap zord volt az idő, több sétalót, érdeklődőt marasztalt a Vác Civitas Szimfonikus Zenekar vonószekciójának műsora.

Rendezvények tekintetében a következő hetek csendesek lesznek, külsőségektől mentes, bensőséges ünnepvárás időszakára jön el.

A jövőben azonban – ahogy a körülmények engedik –, szeretnénk minél több olyan alkalmat teremteni, amiért érdemes otthonról kimozdulni egy-egy családi, baráti prog-

ram keretében. Ötleteiket, észrevételeiket szívesen vesszük, kérjük, írják meg nekünk: rendezveny@bank-falu.hu!

Az elmúlt időszak rendezvényeinek sorában érdemes még felidézni az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján, október 23-án tartott megemlékezést, amelyet idén rendhagyó módon, szabadtéren, a háború áldozatainak mementójánál tartottunk. Bandúr-Szrna Szabina szaválata után Torma Andrea polgármester és Fűke Szabolcs lelkész idézte meg a felémelő és súlyos történelmi cselekedeteket. Mindkét beszéd kiemelte annak fontosságát, hogy a forradalmi hősök tettei, összefogásuk példaként kell, hogy álljon előttünk ma is, az együvé tartozás eszményének őrzésével, ápolásával.

A rendezvényekről szóló beszámolóink végén idézzük Torma Andrea polgármester rövid beszédét:

Vác Civitas
Szimfonikus Zenekar

Október 23-a kettős ünnep

Megemlékezünk az 1956-os forradalom és szabadságharcról, amely Magyarország népének a sztálinista terror elleni forradalma és a szovjet megszállás ellen folytatott szabadságharcra volt, és amely a 20. századi magyar történelem egyik legmeghatározóbb eseménye. A budapesti diákok egyetemekről kiinduló békés tüntetésével kezdődött 1956. október 23-án, ami a fegyvertelen tömegbe leadott véres sortűz következtében fegyveres felkeléssé nőtt, és a fegyveres felkelők ellenállásának szovjet hadsereg általi felmorzsolásával fejeződött be Csepelen november 11-én. És ünnepeljük a Harmadik Magyar Köztársaság kikiáltását, amelyet az 56-os forradalom évfordulóján kiáltottak ki. Nagy utat jártunk be 1956 és 1989 között, mint társadalom, mint egyének, és mint egy falu közössége is. A forradalom és szabadságharc megítélése az egymást követő nemzedékek által fontos tanulsággal szolgálhat a számunkra. Hosszú évekre árkot húzott az emberek

közé az, hogy forradalomnak vagy ellenforradalomnak nevezték az eseményeket, és változott az egymással szemben állók pozíciója az idő múlásával is, hiszen csak 1989-től nevezhettük forradalomnak az 1956-ban történeket. 1957 és 1989 között generációk nőttek fel úgy, hogy azt tanították nekik: 1956 egy ellenforradalom volt, és harcosai fasiszta ideológiák nevében harcoltak a törvényes rend ellen, egy olyan berendezkedés ellen, melyet a nép szabad akaratából választott magának. Rengetegen hitték el, hogy a magyarok önszántukból léptek a kommunizmus útjára, és nem a szovjet hadsereg és politika nyomására.

Aztán jött a rendszerváltás, és politológusok, történészek helyre tették az események értelmezését, és onnantól jelenhetett meg a valós terminológia, vagyis hogy 1956 forradalom és szabadságharc volt. De hiába határozta meg az aktuális politikai akarat a történekről való gondolkodásunkat, egyénekként, egy-egy kisebb közösség tagjaként

kelltt élnünk a mindennapokat, együtt azokkal, akik a valódi vagy szimbolikus barikádok másik oldalán álltak. Hiszen az élet ment tovább, dolgozni kellett, gyerekeket nevelni, családot eltartani, együttműködni, megbékélni, mert nem lehet örökös szembenállásban élni. És ebben rejlik egy kisközösség ereje, ahol mindenki ismer mindenkit, ahol az ellenségeskedést feloldja az egymásra utaltság, az együttérzés, a megbocsájtás. Az ünnepelés és emlékezés mellett legyen ez a nap alkalom arra is, hogy elgondolkojunk, mennyire fontos, hogy ne engedjünk barikádokat emelni a közösségünkbe, ne engedjük feloldódni az egymásra figyelés, kölcsönös tisztelet és együttműködés értékeit!

„Nem vagyunk mások, mint folytatásai a régi időnek, a lábnyomok továbbmennek ugyanazon az úton, jó szem kell hozzá, hogy megláthassa valaki, hol végződik az egyik nemzedék lábnyoma és hol folytatódik az új nemzedéké.”

Krúdy Gyula

INTERREG V-A SZLOVÁK-MAGYAR HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM

„Fenntartható és virtuális turizmusfejlesztés a Nógrád-Hont határmenti régióban”

SKHU/1601/1.1/212

A projekt célja a Nógrád-Hont határmenti régió turisztikai népszerűsítése volt a környék kulturális és természetvédelmi örökségének megóvásával, helyreállításával és fejlesztésével egybefűzve. Az INTERREG programból finanszírozott pályázat megvalósításában résztvevő konzorciumi tagok Bánk Község, Gyügy község (Szlovákia), és a Rétság Nyugat-Nógrád Megyei TDM Non-Profit Kft. voltak.

A projekt átfogó eredményei közt számolhatunk be egy hosszabb és egy rövidebb, a térséget bemutató promóciós imázsfilm elkészítéséről, egy helyi látványosságokat és szolgáltatókat bemutató összefoglaló kiadvány, valamint térképes kiadvány készítéséről, melyekben szerepelnek a jelentősebb Nyugat-Nógrádi turisztikai helyszínek és látnivalók.

Újdonságnak számít egy turisztikai mobil alkalmazás kialakítása (VIRTOUR), amely segítségével a látogatók képet kaphatnak történelmi színhelyek (Nógrádi Vár) eredeti állapotáról, virtuálisan körbejárhatják a helyszíneket, bepillanthatnak a régmúlt történetébe.

Számos fejlesztési tevékenység Bánkon valósult meg, ahol megújult és új burkolatot kapott a parkoló, a buszmegálló és járda. Új strandbejárat és egy turisztikai információs pont, valamint érintőképernyős kültéri információs terminál lett kialakítva.

Szintén Bánkon lesz látogatható egy vizes élőhelyeket bemutató tanösvény, illetve itt lesz igénybe vehető egy turisztikai szállító jármű.

Hosszú út, sok munka, nehéz döntések állnak a megvalósítók mögött. Az egyik cél az volt, hogy Bánk turisztikai kínálatát, infrastruktúráját az adott pillanatban rendelkezésre álló lehetőségek és erőforrások felhasználásával korszerűbbé, modernebbé, a XXI. század turistája számára hívogatóbbá, egyben fenntarthatóbbá is tegyék.

A tradíciók és a természetközelség megőrzése mellett szükség volt az újításra

mind a látvány megteremtésében, mind a régió turisztikai kínálatában történő pozícionálásban.

Az épített fejlesztések esetében így korszerű, időtálló, kevés utógondozást igénylő anyagokból, a modern ízlésnek is megfelelő dizájnnal készültek el az új építészeti elemek, a strandbejárat, és a buszmegálló is. Kiemelt szempontok voltak a tervezés során a tartósság, korszerű építészeti megoldás, nemes és megbízható anyagok alkalmazása. Olyan anyagoké, amelyek élnek, lélegeznek, a természettel együttműködve formálják önmaguk struktúráját. Így képeznek hidat múlt és tradíció, jelen és megújulás, ember és természet között.

A turizmusban elfoglalt szerepével kapcsolatban is új utakon indult el Bánk – ezt tükrözi a szintén e pályázati forrásból kidolgozott turisztikai marketing stratégia is. Bánk – maradv a természetközelség és fenntartható turizmus elveinél – a jövőben a „slow turizmus” mozgalom kínálatát szeretné bővíteni. Bánk adottságai következtében rendkívül alkalmas hely a „lelassulásra”, kikapcsolásra, a pillanat élvezetére. Bánk új turisztikai arculata is ezt tükrözi.

FÜRÖDJ A PILLANATBAN!

Gyügy a projekt megvalósításában Bánkhoz hasonló koncepciót követett: a fő cél a település turisztikai vonzerejének növelése volt. Gyügy Szlovákia legkisebb városa kb. 1500 lakossal, a település fő bevételi forrása a turizmus: évente mintegy háromszázezer látogatják meg a várost és fürdőjét, fontos ezért, hogy a lehetőségek és a szolgáltatások kövessék a kor igényeit.

A város vezetése úgy látta, hogy a fürdő környékének felújítása szükséges a vonzó növeléséhez. A projekt keretében megtörtént a gyógyfürdő környékének felújítása, és számos új létesítmény jött létre (sétány, előadószínpad, műalkotások, vízépítmények), ezek új szabadidős tevékenységekhez, kulturális eseményekhez, kikapcsolódáshoz nyújtanak lehetőséget. A virtuális kínálat itt is megjelent: a felállított multifunkcionális terminálon keresztül a látogatók megismerhetik a környék turisztikai látványosságait.

Nyugat-Cserhát barangoló túra

Október 3-án szombaton 8:45-kor találkoztunk (35 felnőtt és 7 gyermek) Bánkon a központi új parkolóban. Megbeszéltük a csoportos közlekedés szabályait, majd elindultunk 9:00 órakor 5 túrakiserővel 7-8 fős csoportokban a 34 km-es Cserhádi barangoló túrára.

9:30-kor a felsőpetényi bányához értünk, ahol 2 turnusban vettünk részt az 1 órás bányabejáráson. A csoport másik fele a kisgyerekekkel egy közeli játszótéren töltötte az időt. A bánya első 500 méterét kisvonattal tettük meg, utána még 300 métert sétáltunk a hegy „gyomrába”.

12:00-kor indultunk tovább egy 1,5 km-es „embert próbáló” emelkedőn a következő állomásra, Ósagárdra. A biciklizés közben minden településen megálltunk „frisíteni” és megvártuk a csoport összes tag-

ját, majd pihenés után haladtunk tovább. 13:00-kor értünk Keszegre, ahol megtekintettük a szüreti felvonulást és megnéztük a népviseletbe öltözött lakók bemutatóját. A helyiek süteményekkel és szüreti italokkal is vendégül láttak.

14:00-kor érkezünk Alsópeténybe, ahol a hangulatos Cser-tó partján pizzáztunk.

16:00-kor értünk vissza Bánkra. A barangoló túra résztvevőit ajándécsomaggal jutalmaztuk.

Egy kellemes hangulatú napot töltöttünk el egy jó kis csapattal. Ez a túra a közösség építés szempontjából is nagyon hasznos volt. A résztvevők végig nagyon lelkesek voltak, és már várják a újabb kihívást.

Tavasszal szeretnénk meghirdetni a következő túrát a Dunakanyar, Velencei-tó, Tiszta-tó körtúrákkal.

Horgászegyesületi hírek

A COVID-19 miatt elrendelt veszélyhelyzet a horgászegyesületünk életét sem könnyíti meg, ugyanis a kijárási tilalom bevezetésével a horgászattal eltölthető idő

is korlátozásra került és az év végére tervezett munkálatok (stégek felújításának folytatása, nádvágás) is nagy valószínűséggel csúszni fognak. Az év végi haltelepítést október 26-án végrehajtottuk és november 1-től vendéghorgászokat nem fogadunk, csak a saját tagjaink horgászhatnak az év utolsó szakaszában.

A strand területének építési területté nyilvánításával horgászaink kiszorultak a strandról az építkezés idejére, de ha épül, szépül a környezetünk, azt a horgásztársadalom is tolerálni tudja, még ha lesznek is, akik morgolódva veszik tudomásul.

A 2021-es év a horgászegyesületünkénél egy új vezetőség megválasztásával kezdődik, mivel a jelenlegi vezetőségnek lejár a mandátuma. Természetesen a közgyűlés időpontját a veszélyhelyzet alakulásának függvénye határozza majd meg.

Zárszóként megköszönöm az önkormányzat ezévi támogatását, együttműködését!

Eredményes horgászatot kívánok az év végére és Boldog Ünnepeket!

Horváth István
Elnök

II. Rákóczi Ferenc Horgászegyesület, Bánk

Cél az osztályváltás

A júniusi számunkban beszámoltunk a labdarúgó csapat előző évi teljesítményéről, és a megszerzett 8. első helyezésről a megyei másodosztályban. Arról is írtunk, hogy az egyesület nem vállalta az elő osztályban való szereplést a kialakult vírushelyzet és a kiszámíthatatlan jövő miatt. A csapat feljebb lépése elmaradt, aminek következménye, hogy a magasabb osztályra vágyó játékosok eligazoltak. A labdarúgócsapat nagy változásokon ment keresztül, a keret 50 %-a csapatot váltott, az eligazolt játékosokat nem volt elég mennyiségben, hanem minőségben is pótolni kellett. Az újonnan verbuvált kerettől a dobogós hely volt az elvárás, amit az első félévben teljesítettek is, jelenleg 3. helyen állnak a bajnokságban, amit még lehet feljebb tornászni. A kialakult vírushelyzet miatt az amatőr bajnokságok félbe szakadtak, ami azt jelenti, hogy csak tavasszal folytatódhatnak a bajnoki mérkőzések. A jövőben a megyei labdarúgás lebonyolításában is lesznek változások, könnyítések várhatóak az utánpótlás terén. Terveinkben szerepel a csapat megerősítése is, ami minőségi cserékben értendő, a nem titkolt cél az első osztályt érő valamelyik hely megszerzése. Amennyiben a játékoskeret kivívja ezt a pozíciót, és a támogatóink, valamint az Önkormányzat is fenn tudja tartani az anyagi háttérrel, akkor a magasabb osztályba lépés a cél.

A bánki labdarúgó pályán az idén már láthattak első osztályú mérkőzéseket a látogatók, az Érsekivadkert SE színeiben. Ami jó tesztnek bizonyult, hogy a pálya minősége alkalmas a megye I. osztályú mérkőzések lejátszására, a rendszeres locsolás, karbantartás a játékeret magasabb szintre emelte. A jövőben igyekszünk a megengedett anyagi háttér tükrében energiát fordítani az öltözőre és a pálya környezetére is, ami elegendő a magasabb osztály színvonalához.

Ezennel szeretnénk köszönetet mondani a Bánk SE vezetősége és csapata nevében mindazoknak, akik bármilyen formában támogatják az egyesületünket, valamint minden kedves Olvasónak Kellemes Ünnepeket és kitartást kívánni ebben a szokatlan élethelyzetben, bízva a legjobbakban. Remélhetőleg tavaszra már újra együtt kiabálhatjuk, hogy HAJRÁ BÁNK!

Csizmár Gábor

Irány az erdei tornapálya!

Évekkel ezelőtt megfogalmazódott a Sportegyesületünk céljai között, hogy a településen az egyéni szabadidősport terén is tegyünk lépéseket. A Running Warriors (Futó harcosok) akadályfutó verseny is ezért szerveződött. A régen feledésbe merült erdei tornapálya újrarendelése és a jövőbeni kialakítása volt a rendezvény egyik célja. Az idei évi verseny a korlátozások miatt elmaradt, de a

jövőben már egy véglegesen kiépített erdei torna és futópályán szeretnénk megrendezni a versenyt, amiről már több útvonal tervezet és tanulmány készült. A lehetséges nyomvonalak kijelölése és a tájékoztató táblák készítése a tervezés kezdeti szakaszában tart, de remélhetőleg a jövő nyárra megvalósulhat, a Sportegyesület, az Önkormányzat és civil összefogás eredményeként.

Kertész leszek, fát nevelek

Az Agrárminisztérium 2019 őszén indított Országfásítási Programja keretében Bánk támogatást nyert 16 új fa elültetésére. A térségben Bánkon valósult meg először a program.

Bánk, és a bánki közösség számára kiemelt fontosságú a természet és környezet védelme. Hisszük, hogy néhány fa elültetésével, kisebb facsoportok létrehozásával, a belterületi fásítással hozzájárulunk közös céljaink eléréséhez: az egészségesebb környezet megteremtéséhez, az élhetőbb települések kialakításához és a klímaváltozás hatásainak enyhítéséhez. A faültetés és az elültetett fák gondozása pedig jó alkalom a közösség összekovácsolásához, a környezetért való aggodás és tehetetlenség érzését felválthatjuk a közös

cselekvés, a felelősségvállalás kellemes élményével.

Bánkon a temető előtti rézsú területén 10 ezüsthársat, az óvoda udvarán 3 gömbszi-
varfát és 3 hegyi juharfát ültettünk szeptember 20-án, közel 30 felnőtt és gyermek részvételével.

Minden bánki nevében köszönetünket fejezzük ki azoknak, akik részt vettek a faültetésen. Külön köszönet jár a Bánki Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat „mamáinak”, akik bánki pogácsával tartották jól a faültetőket.

Köszönet

Advent első
vasárnapján

– november 30-án –
feldíszítettük Bánkot
karácsonyi ünnepi
világítással.

A falu egész közös-
ségének a nevében
szeretnénk meg-
köszönni

Adámi Zsoltnak,
Horváth Péternek,
Mátyus Attilának,
Tolnai Rolandnak
és a Clean Style Kft-t
is képviselő
Nagy Lászlónak
a segítséget, akik
önzetlenül, társadalmi
munkában helyezték
el a díszeket.

Torma Andrea
polgármester

Segítenek az Utcabizalmik!

Bánkon minden utcában az önkormányzat megbízásából működő, önként jelentkező „utcabizalmi” segíti azokat a személyeket és családokat, akik önkéntes vagy hatósági házi karanténban vannak és nincs egyéb segítségük a mindennapi teendőik elvégzéséhez. Az utcabizalmik társadalmi megbízatása, hogy a segítségre szoruló embereknek, családoknak segítsenek a bevásárlásban, gyógyszerek beszerzésében, a legszükségesebb ügyintézésben.

Benczúr Miklós utca: Szkuban Mária, Kaliczka Flóra
Dózsa György utca: Szkuban Mária, Kaliczka Flóra
Hősök tere: Szabados Andrea
Juhász Gyula utca: Menyhár Borbála
Kazinczy Ferenc utca: Hugyecz Enikő
Mély utca: Szkuban Mária, Kaliczka Flóra
Petényi út: Csizmár Gábor
Petőfi út felső szakasza: Veres Bernadett
Petőfi út alsó szakasza: Csizmár Gábor

Szérű utca: Veres Bernadett
Tó utca: Szabados Andrea
Üdülőterület: Berényi Zsuzsa
Vasút utca: Csizmár Gábor

Az utcabizalmik telefonos elérhetőségéről minden háztartás írásbeli értesítést kapott.
Köszönjük Nekik a felajánlott segítséget!

Kérjük, forduljanak hozzájuk bizalommal!

